

LESIKOGRAFSKA OBRADBA MODNO-ODJEVNIH NAZIVA U NOVIJIM HRVATSKIM RJEČNICIMA

Vlatka Štimac Ljubas

 poznaje o modno-odjevnome nazivlju pronalazimo tek posredno i vrlo rijetko, a leksikografske obradbe riječi semantičkoga polja *odjeća*, *odijevanje* nepotpune su, površne, često i pogrešne. U doba kada pojedina područja svakodnevice sve više ulaze u djelokrug jezikoslovnih zanimanja, nazive pojedinih struka važno je opisati kako bi se odredio njihov odnos s općim rječnikom i mjesto naziva u općim jednojezičnim rječnicima, te kako bi se odrednice uskladile sa suvremenom normativnom praksom.

Uvod

Budući da rječotvorne, leksičko-semantičke ili pak leksikografske obradbe riječi semantičkoga polja *odjeća*, *odijevanje* hrvatskomu jeziku nedostaju ili su neprecizne, općejezični je rječnik zasad jedino mjesto otkuda možemo crpiti spoznaje o riječima toga semantičkog polja i gdje su nazivi koji pripadaju tekstilstvu, odnosno tekstilnoj tehnologiji označeni odrednicom *teks* pa ih lako možemo pronaći. Pod modno-odjevnim nazivima, osim rječnika odjeće koji pretpostavlja semantičko polje riječi *odjeća*, *odijevanje* (odjevne predmete, modne dodatke, nakit, šminku i tjelesne ukrase), podrazumijevamo i nazive s područja tekstilstva i tekstilne tehnologije (nazive za tkanine te pojedine tehnološke postupke u proizvodnji i obradi). Nadalje, i odjeća i tekstil podliježu modi, „određenomu načinu života, ponašanja i odijevanja svojstvenu nekomе razdoblju, društvu ili grupi.”¹ Upravo o modi u odijevanju ovisi i čestoća pojavljivanja nekoga naziva. O modi svojstvenoj određenomu razdoblju ovisi ulazak naziva u hrvatski jezik: podrijetlo i način postanka modno-odjevnoga naziva vežu se uz ono doba povijesti hrvatskoga jezika 20. st. – kada je odjevni predmet toga naziva bio u modi, po modi ili pomodan.

U ovome se članku međutim ne će propitivati čestoća pojavljivanja modno-odjevnih naziva. Ne će se govoriti ni o podrijetlu i postanku naziva u omeđenome razdoblju novije povijesti hrvatskoga književnoga jezika. Na odabranim će se primjerima istražiti kako su modno-odjevni nazivi (riječi semantičkoga polja *odjeća*, *odijevanje* i one koje pripadaju tekstilno-tehnološkoj struci) obrađene u suvremenim jednojezičnim hrvatskim rječnicima. Promatrat će se rječničke definicije i status odrednica, ponajviše etimološka odrednica koja je često nepotpuna ili pogrešna jer bi morala sadržavati i podatak o jeziku posredniku ili bi se morao bilježiti samo jezik posrednik koji je, zapravo, preuzeo ulogu jezika davatelja. Isto je i s ostalim

---

¹ Hrvatski enciklopedijski rječnik, 2002., str. 755., s. v. *moda*.

leksičko-semantičkim odrednicama koje se mogu utočniti i na taj način da se riječ usporedi sa svojim statusom u starijim rječnicima. Istodobno će se s usporedbom definicija i odrednica u postojećim rječnicima, donositi komentar i mišljenje kako bi određeni problem trebalo oblikovati u budućem objasnidbenome jednojezičniku suvremene hrvatske normativne prakse. Potom će se u zaključku, u skladu s predloženim rješenjima pojedinačnih problema, odrediti korpus prema kojemu bi se trebale popisati riječi/natuknice za obradbu u najnovijemu suvremenom hrvatskom jednojezičniku te će se govoriti o strukturi rječničkoga članka: o tome što bi sve trebala sadržavati leksikografska jedinica koja pripada semantičkomu polju riječi *odjeća, odijevanje*.

Stanje u rječnicima

Uspoređuju se i opisuju natuknice iz sljedećih suvremenih jednojezičnih rječnika: Rječnik hrvatskoga jezika (Leksikografski zavod „Miroslav Krleža” i Školska knjiga, glavni urednik: Jure Šonje, 2000.), Hrvatski enciklopedijski rječnik (Novi Liber, 2003.), Anićev Rječnik hrvatskoga jezika (Novi Liber, 2006.) i Rječnik stranih riječi (Vladimir Anić i Ivo Goldstein, Novi Liber, 2007).² Kako hrvatski jezik nema terminološkoga rječnika odjevnoga nazivlja, a ni drugih tipova rječnika (konceptualnih) koji bi pomogli odrediti rječničke definicije u jednojezičnome objasnidbenom rječniku hrvatskoga jezika, služila sam se i sljedećom rječničko-priručničkom literaturom: Pomodnim rječnikom Vinka Esiha (1954.) te abecedarijima modno-odjevnih naziva *Žuži Jelinek* iz knjiga *Čar mode* (1971.) i *Tajna mode* (1995.). Od navedenih novijih hrvatskih rječnika primjerom objasnidbenoga rječnika suvremene hrvatske standardnojezične prakse, kojemu je u osnovi opisni rječnik, podrazumijevam Rječnik hrvatskoga jezika (Leksikografskoga zavoda „Miroslav Krleža” i Školske knjige), dok Hrvatski enciklopedijski rječnik i Rječnik stranih riječi natuknice odabiru prema drukčijim načelima tako da se u obradi najčešće preglédaju „u odnosu prema” Rječniku hrvatskoga jezika i/ili „u usporedbi” s njim. Uspoređuju se ipak najčešće Šonje i Enciklopedijski rječnik, a ne Anić jer Enciklopedijski rječnik ima definicije gotovo istovjetne onima u Anićevu rječniku. Razmotrivši natuknice i sagledavši stanje – ono što u rječnicima jest, nije mi promaknulo ni ono čega u promatranim rječnicima nema. Nijedan od navedenih rječnika naime ne bilježi hrvatske nazive koji su zastarjela zamjena za posuđene: *dabrovina* (*biber, biver*), *češljanac* (*kamgarn*), *devinjak* (*njem. Kamelhaar; devina dlaka*), *dosponka* (*dragoner*), *halji-*

---

² U daljnjem će se tekstu nazivi ovih rječnika bilježiti skraćeno: Šonje (za Rječnik hrvatskoga jezika Leksikografskoga zavoda „Miroslav Krleža” i Školske knjige), Enciklopedijski rječnik (za Liberov Hrvatski enciklopedijski rječnik), Anić (za Anićev rječnik hrvatskoga jezika) te Rječnik stranih riječi (za Anić-Goldsteinov Rječnik stranih riječi).

nac (*negliže*), *klobučina* (*filc, pust*), *darovac* (*lodn*), *naprsnica* (*žabo*), *naramnica*, *poramenak* i *poramenica* (*hozntreger*), *pritiskač* (*druker*), *prsnik* (*plastron*), *vezanka* (*mašna*). Pregledavši odabrane rječnike, također sam procijenila kako se veći broj modno-odjevnih naziva (uglavnom naziva za platna i tkanine koji bi trebali biti obilježeni odrednicom *teks*) ne nalazi u Šonje, ali se nalazi u Enciklopedijskome rječniku i/ili u Rječniku stranih riječi. Ti nazivi nemaju dobrih hrvatskih zamjena pa su posuđeni vrlo prošireni u općoj upotrebi i u pojedinim stilovima te bi se trebali nalaziti u suvremenome hrvatskom rječniku. Pretpostavka je da hrvatskih zamjena ne će ni biti, već da su ovo zapravo usvojenice, a riječ je uglavnom o nazivima za tkanine: *afgalen*, *agrafa*, *akrilan* (*akril*), *barberi*, *blejzer*, *bretela*, *druker*, *džersej*, *etamin*, *flizelin*, *kanvas*, *kardigan*, *kaša*, *keper*, *kord*, *kreton*, *markizet*, *maroken*, *melanž*, *moare*, *napa*, *oksford*, *pike*, *plise*, *popelin*, *pozamanterija*, *raglan*, *ramija*, *ratine*, *redingot*, *šardone*, *šarmez*, *šarmlen*, *štras*, *taj(i)ce*, *toka*, *tokica*, *voal*, *žabo*. Enciklopedijski rječnik ima i mnoge regionalizme i zastarjelice za koje nema boljih hrvatskih naziva, a Šonje ih nema pa valja promišljati jesu li oni potrebni suvremenomu rječniku hrvatskoga jezika (dakako, s normativnim odrednicama): *borta*, *dirndl*, *dindrlica*, *fazona*, *flizelin*, *paletun*, *paspul*, *spenserica*. Šonje često ne bilježi ni riječi koje su se pojavile u skladu sa zahtjevima mode u odijevanju pa još nisu iz opće uporabe ušli u rječnik (*balerinka*, *tajice*) što kazuje da rječnička literatura nedovoljno prati suvremenu hrvatsku jezičnu praksu.

Rječničke definicije

Rječnička je definicija omeđenje i objašnjenje sadržaja natuknice: pri tom je važno da definicija obuhvati sva značenja natuknice, a da pritom ne bude ni preširoka ni preuska te da bude jasna i nedvosmislena, bez tautologija i proturječja.³ Među modno-odjevnim nazivima nema mnogo onih čije bi definicije mogle sadržavati nerazumljive pojmove iz drugih struka (najčešće kemije), ali se ipak potkrade pokoji naziv čija definicija sadržava i pojmove što zahtijevaju posebnu rječničku obradu, a ne nalaze se u rječniku ili pak ponekad definicija ima naziv koji bi trebao biti zasebnom natuknicom. Tako primjerice Šonje nema naziva za umjetno vlakno *akrilan* (*akril*), dok u Enciklopedijskom rječniku stoji da je „akrilān m (G akrilāna) umjetno, sintetično vlakno, dobiva se polimerizacijom akrilonitrila s još jednim ili više monomera (fr. acrylaine)”; nema natuknicu *akrilonitril* (pa ne možemo provjeriti što znači); *polimerizaciju* i *monomer* ima, ali je za suvremeni rječnik hrvatskoga jezika nebitan podatak o načinu proizvodnje toga sintetičnog vlakna; bilo bi dovoljno samo navesti naziv s vrlo kratkom definicijom: *umjetno, sintetično vlakno*. Šonje kao posebne natuknice nema ni naziva koji se spominju

---

³ Samardžija, 2003.: 107.

kod drugih leksikografskih jedinica, primjerice nema *kapuce* koju spominje kod natuknice *naglavak*: 2. „pokrivalo za glavu prišiveno na ovratnik kabanice; kukuljica, kapuca”. Enciklopedijski rječnik ima *kapuca* ž, *kapuc m*: *reg*, usp. kapuljača; *kapuljača* ž „pokrivalo za glavu našiveno na ogrtač ili jaknu, kukuljica, kapuca”: < *njem. Kapuze* < *tal. capuccio*. To ide u prilog tvrdnji da riječi koje se spominju u definicijama rječnici nemaju kao posebne natuknice, a ima i primjera upućivanja na riječi koje se u rječniku ne nalaze.

Nadalje, noviji hrvatski rječnici ne bilježe pomake i promjene u semantičkim poljima pojedinih riječi: (a) *proširenja* novim značenjima ili *preoblikovanje* postojećih; (b) u području modno-odjevnih naziva relativno rijetke primjere *suženja značenja* (jer su neka zastarjela), ali i pojedina značenja rječnici uopće ne donose (c). Uzmimo za početak natuknice *odijelo* i *odjeća* koje su zapravo tipične u semantičkome polju *odjeća, odijevanje*. Šonje donosi da je *odijelo* „vanjska muška odjeća koja se sastoji od hlača i kaputa sašivenih od iste tkanine”, a Enciklopedijski rječnik da je *odijelo* „muška odjeća kojoj su bitni dijelovi kratki kaput (ili sako) i hlače (treći dio je prsluk)”. U tim se definicijama nadaje nekoliko problema: (a) *odijelo* jest vrsta „gornje odjeće”, ali ne mora uvijek biti „vanjska”, iznad odijela može se nositi kakav kaput, ogrtač, mantil ili pončo; (b) *odijelo* nije samo muška odjeća, može biti ženska, ali i dječja i (c) *odijelo* se sastoji od gornjeg i donjeg dijela koji ne moraju nužno biti od iste tkanine, već se nošenjem mogu kombinirati „poput odijela”: također gornji dio mogu činiti sako, kratki kaput i/ili prsluk, a donji dio redovito čine hlače koje, ako je riječ o ženskome odijelu, mogu biti kratke, duge ili poluduge. Sve te uloge i nova značenja odijela leksikografska definicija u suvremenome rječniku treba bilježiti. Površne su i definicije *odjeće*; Šonje ima „tekstilni predmeti što ih ljudi odijevaju radi zaštite od hladnoće i pokrivanja tijela”, a Enciklopedijski rječnik „ono što se nosi preko rublja, što služi za odijevanje i za oblačenje”. Ponajprije, (a) neprecizno je i preopćenito reći da odjeću čine „tekstilni predmeti”, bolje bi bilo „odjevni predmeti od tekstilnih vlakana”, koja mogu biti prirodna (pamuk, lan, konoplja), životinjska (vuna, svila, dlaka) i kemijska (različite vrste sintetika); (b) samo je jedna od uloga odjeće, ona primarna, zaštita od hladnoće i pokrivanje tijela; trebalo bi tada navesti sve njezine uloge, među kojima i estetsku, i (c) odjeća nije „ono što se nosi preko rublja” jer je i rublje odjeća samo donja. Sve to kazuje kako je u bitnome definicije naziva semantičkoga polja riječi *odjeća, odijevanje* potrebno popraviti. Pogledajmo sada primjere koje je definicijom potrebno više specificirati, odnosno popraviti značenja ili pak druga dodati. Šonje donosi da je *bolero* (u svojem drugom značenju) „kratak ženski kaputić”, a Enciklopedijski rječnik da je *bolero term* „kratki prsluk u ženskoj garderobi (prema dijelu španjolske nošnje)”. Obje su definicije neprecizne. Naime, *bolero* se u današnjoj modi značenje prilično proširilo, on zapravo nije ni *kaputić* ni *prsluk*, pa budući da odjevni predmeti danas uistinu poprimaju najrazličitije oblike, treba dati jednu općenitiju suvremenu definiciju. *Bolero* najčešće

jest „kratak ženski *gornji* odjevni predmet”⁴ (te je po tome *samo* sličan i kaputiću i prsluku): *prsluk* pretpostavlja odjevni predmet bez rukava, a *bolero* može imati duge, kratke i/ili tričetvrt rukave; *kaputić* pretpostavlja sašiveni odjevni predmet, a *bolero* je vrlo često pleten. Stoga bi prijedlog definicije bio: „kratak ženski gornji odjevni predmet, najčešće pleteni”. Primjer suženja značenja jest *bora* za koju u drugome značenju u Šonje stoji da je „šivanjem nabrana brazda na odjeći, obično na haljini; nabor”, dok u Enciklopedijskom rječniku toga značenja nema (za glagol *borati se* ima: *pren.* „nabirati se o platnu, tkanini itd.”). Izrazu *bora* u suvremenome su hrvatskom jeziku pridruženi sadržaji 1. „brazda na koži ili na kori” 2. *geol.* „oblik litosfere nastao savijanjem slojeva stijena”, a sadržaj „šivanjem nabrana brazda na odjeći” zastario je. Takav zastario sadržaj nazivamo značenjskim ili sadržajnim arhaizmom pa je to u suvremenome rječniku potrebno i označiti ili ga u suvremeni rječnik ne unositi. Za *džemper* Šonje ima definiciju „vuneni ili pamučni prsluk s rukavima ili bez njih koji se sprijeda kopča”; Enciklopedijski rječnik „muški i ženski pleteni odjevni predmet, nosi se preko košulje i oblači se preko glave, za razliku od veste koja se kopča”. Te su definicije zapravo oprječne i otvaraju niz problema u vezi s leksikografskom definicijom u modno-odjevnom nazivlju općenito. *Džemper* je dobio ime prema engleskome *jumper* što je oznaka za tate koji skaču u kuće kroz prozor, a odijevali su se u pletene vunene bluze, „otvorene na prsima poput prsluka sa dugmetima koji se ne navlači na tijelo nego oblači”;⁵ naziv se za takav pleteni komad odjeće proširio i postao međunarodnicom. Stoga nije točno da se džemper nužno „oblači preko glave, za razliku od veste koja se sprijeda kopča” (kako stoji u Enciklopedijskom rječniku) i u tome su dvije navedene definicije oprječne. Jedino *preko glave* odijeva se *pulover* što je u njegovoj etimologiji (*engl. pull over*), te bi prema tome vesta džemperu bila bliskoznačnicom, a ne antonimom. Za leksikografsku je definiciju iznimno važna i dobra klasifikacija odjevnih predmeta, odnosno njihova taksonomija: nije dobro definirati kako je džemper *muški* i *ženski odjevni predmet*; on je naime i dječji odjevni predmet.⁶ U Šonje nadalje stoji da je džemper „vuneni ili pamučni prsluk s rukavima ili bez njih”: prvo, za tu definiciju nije važno

⁴ Ovdje je potrebno obratiti pozornost na razliku među *gornjim* i *donjim odjevnim predmetima* te *gornjom* i *donjom odjećom*. U definicijama je dobro odrediti koji su odjevni predmeti *gornji*, a koji *donji* što pretpostavlja da se odijevaju iznad, odnosno ispod struka: *gornji odjevni predmeti* prekrivaju prsa, leđa i ruke, a *donji* noge. To često može biti nejasno u odnosu prema izrazima *gornja odjeća* i *donja odjeća* gdje donja odjeća zapravo znači *donje rublje*, a gornja odjeća nešto što se odijeva *iznad* donjeg rublja ili pak preko košulje ili majice kao vrsta natkošulje. Tako se veste, džemper, kardigani, bolera i sl. razvrstavaju u *gornje odjevne predmete*, ali i u *gornju odjeću* (nose se iznad struka prekrivajući prsa, leđa i ruke te se najčešće, ali ne nužno, nose povrh košulje ili majice kao vrsta natkošulje).

⁵ Esih, 1954.: 27., s. v. *Jumper*.

⁶ Štimac, 2008., 48. – 59.

je li džemper vuneni ili pamučni, već je važno da je to *pletenu* odjevni predmet, da je riječ o pletivu ili pletenini (što stoji u definiciji Enciklopedijskog rječnika); drugo, džemper nije prsluk jer je po definiciji prsluk bez rukava, a džemper je uglavnom dugih, kratkih ili tričetvrt rukava; i treće, relativizira se činjenica da u svojoj etimologiji prsluk sadržava *bezrukavnost* (njemački *Brust(fleck)* > *prsa*; što pretpostavlja da prsluk prekriva prsa, ali ne i ruke) te se zapravo kružno jedan naziv objašnjava drugim. Prema svemu navedenome, dobra bi definicija *džemper*a trebala sadržavati sljedeće sastavnice: *pletenu (muški, ženski ili dječji) gornji odjevni predmet, većinom dugih rukava, koji se sprijeda kopča, ima patentni zatvarač ili se navlači preko glave*. Analiza te natuknice pokazuje kako rječnička definicija odjevnoga naziva ne prati suvremene pomake u značenjima. Idući primjeri koji to potvrđuju jesu – *epoleta*, *haljina*, *haljinica* i *halja*.

Za *epoletu* Šonje ima odrednicu *voj* i kratku definiciju: „naramenica s oznakom čina” dok Enciklopedijski rječnik nema odrednicu *voj*, premda je definicija gotovo ista: „naramenica s resama ili bez njih na odori; označuju čin u vojsci ili čin uniformiranih činovnika; ramenica”. Podrijetlo *epoleta* jest iz vojnoga nazivlja, ali ju danas u modnoj industriji nalazimo proširenu kao dodatak, *asesoar* na sakoima, jaknama i košuljama u stilu vojne odore pa bi to značenje svakako trebalo dodati u rječničku definiciju *epoleta*. Pogledajmo nadalje odnos rječničkih natuknica *halja* – *haljina*, *haljinica* – *oprava*. *Halja* se u Šonje upućuje na „haljina” dok Enciklopedijski rječnik donosi da je *halja* „haljina širokog kroja, vrlo jednostavna i bez detalja, habit”. U starijim rječnicima⁷ *halja* je isto što i *haljina*, ali samo u jednome od svojih značenja; *halja* može značiti i „odijelo uopće, osobito gornje” te „toga, duga haljinu do peta”. Tako bi *halja* u suvremenome hrvatskom rječniku trebala imati nekoliko (najmanje četiri) značenja od kojih je slabo upućivanje na haljinu samo jedno od njih, a jedno bi se svakako trebalo vezati uz habit jer se uz objašnjenje te natuknice najčešće sinonimno donosi *halja* ili se rabi u opisu.⁸ Značenje koje se veže uz „odijelo uopće” trebalo bi imati odrednicu *zast* i *lokal*, jer se zastarjelice ponegdje rabe lokalno, a u svojem bi posljednjem značenju *halja* trebala pretpostavljati *togu* (Enciklopedijski rječnik: „dugačka gornja haljina u starom Rimu”), i to s odrednicom *pov*. I na ovome se primjeru nadaje problem razvrstavanja odjevnih naziva jer *haljina* nije halji bliskoznačnicom, već je, u dva od svoja četiri značenja, *halja* vrsta haljine za koju postoji poseban naziv (habit, toga). Što se tiče odnosa *haljine* i *haljinice*, u Šonje stoji da je *haljinica* deminutiv od *haljina*, ali je *haljinica* ujedno i naziv za: a. „mala,

⁷ Kada se spominju stariji rječnici, misli se ponajprije na Esihov Pomodni rječnik i na Akademijin rječnik.

⁸ habit *m* dugačka muška haljina do gležnja sa širokim rukavima 1. *crkv.* redovničko odijelo; halja 2. halja posebna oblika izrađena za određenu skupinu ljudi; *rektorski* ~, *sučev* ~; Enciklopedijski rječnik, s. v. *habit*, str. 415.

kratka haljina” i **b.** „dječja haljina” (kako stoji u Enciklopedijskom rječniku) pa bi i ta značenja valjalo uzeti u obzir u suvremenijim rječnicima kao i činjenicu da se u skladu s modom odjevni predmet mijenja te dobiva nove uloge i značenja: također, svaku bi umanjenu trebalo razmotriti sa značenjem dječjega odjevnog predmeta te to u rječniku posebno zabilježiti. Šonje nadalje donosi da je *haljina* „laki ženski vanjski odjevni predmet; oprava” čime uspostavlja bliskoznačan odnos među haljinom i opravom te u definiciji *oprave* u prvome značenju upućuje na *haljinu*. Treba međutim naglasiti da je oprava s pridruženim sadržajem „haljina” zastarjela i mora doći s normativnom odrednicom *zast*; tako je zastarjela i značenska usporedba haljine s opravom. U istoj su tvorbenoj porodici još *haljetak* i *haljinac*. *Haljinac*, staru hrvatsku tvorenicu za negliže, odnosno „jutarnja haljina za po kući” – noviji hrvatski rječnici ne bilježe, dok *negliže* imaju: Šonje pomalo neprecizno donosi da je *negliže* „kućni ogrtač, haljetak”, premda haljetak i negliže ne mogu biti bliskoznačnicama zato što je haljetak zapravo, u svojem prvom značenju, „kratki kaputić (sako ili blejzer), ne nužno pokućni”. Enciklopedijski rječnik pak ima obuhvatniju definiciju *negliže*: **1.a.** lagana intimna odjeća **b.** jutarnja kućna haljina **2.** neuredan, zanemaren izgled; polugolotinja. *Haljinac* je dakle dobra hrvatska tvorba koja bi odgovarala sadržajima „lagana intimna odjeća” i „jutarnja kućna haljina” pa bi ga s nekom od odrednica (*arh.*, odnosno *zast*) trebalo uvrstiti u suvremeni rječnik, odnosno dodijeliti mu status u rječniku suvremenoga jezika te prepustiti govornicima na upotrebu.

Za *tuniku* hrvatski rječnici imaju značenje s odrednicom *pov 1.* „starorimska haljina bez rukava” (Šonje i Enciklopedijski rječnik) s tim da Enciklopedijski rječnik ima još i **2.** *+potenc.* „slično krojena odjeća u različite svrhe”. Primarno tunika potječe iz starorimskoga doba, međutim ona je kao odjevni predmet danas toliko proširena te je poprimila najrazličitije oblike i uloge da svakako mora dobiti svoje mjesto u suvremenome rječniku, i to bez ikakvih odrednica, pa tako i odrednice *potencijalno*. Šonje primjerice nema riječ *druker* (driker) ni moguće hrvatske nazive – *skočica* (Esih) i *pritiskač*, dok Enciklopedijski rječnik i Rječnik stranih riječi imaju *druker* s dva značenja: u drugome značenju to je „kopča od dva dijela (jedan dio ulazi u drugi); driker, šuštin”. Riječ *pritiskač* sadržajni je arhaizam ako se izrazu leksema *pritiskač* pridruži sadržaj „druker”, a Enciklopedijski rječnik ju donosi s odrednicom *+potenc.* „predmet kojim se pritiskuje”. *Pritiskač* je dobra hrvatska tvorba za *druker* potvrđena starijim izvorima, ali ju Rječnik hrvatskoga jezika nema; suvremeni bi ju rječnik trebao imati kao arhaizam za *druker*. Isto je i s riječju *skočica* koju kao hrvatski naziv za *druker* donosi još Esih 1954. Noviji hrvatski rječnici dakle, osim što ne donose određena uglavnom suvremenija značenja ne prateći rječnikom svakodnevicu, pojedine riječi/natuknice uopće nemaju. Taj nedostatak u nekih natuknica nadoknađuje Enciklopedijski rječnik odrednicom odražavajući stanje položaja riječi ili pojedinih značenja u leksiku suvremenoga jezika.

Odrednice

Odrednice su osnovni podatci o leksemu/natuknici koji se, obično kraticom, u rječniku donose odmah iza natuknice, a dijele se na etimološke, gramatičke, stilističke i normativne.⁹ U semantičkome polju riječi *odjeća, odijevanje* promatrat ću uglavnom normativne i etimološke odrednice. S etimološke točke gledišta, u promatranome dijelu leksika prevladavaju posuđenice pa je u rječniku važno dati sažet, točan i pouzdan podatak o jeziku iz kojega je riječ posuđena te o jeziku posredniku. Normativnim se odrednicama označuje status natuknice u leksiku hrvatskoga standardnog jezika, a podskupine koje mogu doći uz odjevne nazive su leksičko-semantičke (*razg, reg, zast, žarg*) i tvorbene odrednice (*umanj, uveć*). Uza skupinu riječi semantičkoga polja *odjeća, odijevanje* u novijim hrvatskim rječnicima najčešće su sljedeće odrednice, a obično izriču:

- (1) pripada li natuknica općeuporabnomu ili stručnom leksiku pa se onda uza nj donosi odrednica *term* koja kazuje da je riječ o terminu, terminološkoj riječi u nekoj struci ili odrednica struke *teks* kojom se označuje da riječ pripada tekstilstvu i tekstilnoj tehnologiji;
- (2) odrednicom *arh* nazivu se dodjeljuje status arhaizma, starinskoga oblika riječi koji je dijelom pasivnoga leksika, a odrednicom *zast* status zastarjelice, riječi koja se u suvremenome jeziku rabi sve rjeđe i prijeći će u pasivni leksik;
- (3) odrednice kojima se označuje pripada li riječ leksiku književnoga jezika te dijalektalnomu, regionalnom ili lokalnomu leksiku (*dijal, reg, lokal*) odnosno razgovornomu leksiku (*razg*).

Normativne leksičko-semantičke i tvorbene odrednice, a koje dolaze uz odjevne nazive, jesu i one kojima se označuje da je leksem/naziv:

- (a) umanjenica (*umanj, dem*);
- (b) uvećanica (*uveć, augm*);
- (c) hipokoristik, riječ odmila (*hip*);
- (d) neodomaćena/neudomaćena riječ koja nema komunikativnu vrijednost među izvornim govornicima (*neodom*);
- (e) knjiška riječ, zabilježena samo u knjigama (uglavnom rječnicima) i nepotvrđena u praksi (*knjiš*);
- (f) potencijalna riječ (*potenc*);
- (g) metonimija (zamjena imena): asocijativno dodirivanje ili povezanost stvari i pojava u prostoru i vremenu (*meton*).

Najprije o odrednicama uz već spomenute natuknice: *bolero* u svojem drugom značenju „kratki prsluk u ženskoj garderobi (prema dijelu španjolske nošnje)” ima

---

⁹ Samardžija, 2003.: 106. – 107.

odrednicu *term* što znači da je terminološka riječ, naziv koji točno označuje određeni pojam u struci. Time je bolero dodijeljen status naziva u znanosti, vjerojatno u etnologiji i folkloristici koja proučava kulturu i odijevanje pojedinih naroda; međutim, bolero je kao odjevni naziv danas toliko proširen u općoj uporabi da on ne pripada samo etnologiji i folkloristici, već se proširio u modno-odjevnu i tekstilno-tehnološku struku, potom i u svakodnevnu upotrebu. Nadalje, pitanje je treba li uopće odjevne nazive, odnosno riječi semantičkoga polja *odjeća*, *odijevanje*, označavati odrednicom *term*; prema tome bi većina rječničkih natuknica, a gotovo svi odjevni nazivi bili – terminima. Sve je teže naime odrediti granicu između općeuporabnoga i leksika ograničene porabe jer je u prožimanju jezičnih podsustava u svakodnevnoj komunikaciji sve potrebnije znanje pojedinih strukā: mnogi nazivi i profesionalizmi ulaze tako u opći leksik, dok se pojedine struke i znanstvene grane prožimaju. Što se pak tiče odrednice struke *teks*, dosljedno bi ju u rječnicima trebalo bilježiti uz nazive za platna i tkanine jer pripadaju tekstilstvu i tekstilnoj tehnologiji. Za sad nisu jasni kriteriji prema kojima uz neke tkanine stoji odrednica *teks*, a uz druge ne stoji, odnosno prema kojim kriterijima jedan rječnik (Šonje) uz nazive za platna i tkanine uglavnom bilježi odrednicu *teks*, dok Enciklopedijski rječnik uopće nema odrednicu koja bi označavala da je riječ o nazivu iz tekstilstva i tekstilne tehnologije. Velik je broj natuknica, naziva za tkanine, iza kojih Šonje ima odrednicu *teks*, a Enciklopedijski rječnik nema: *brokat*, *damast*, *gabarden*, *kašmir*, *krep*, *lame*, *lasteks*, *panama* (u značenju „platno za izradbu stolnjaka i ubrusa”), *platno*, *taft*, *triko*, *trikotaža*; nadalje mnogi nazivi za platna i tkanine u nijednome od rječnika nemaju odrednice *teks*: *bukle*, *muslin*, *pliš*, *samt* (u Šonje ima odrednicu *reg*), *satén*, *til* (u Šonje ima odrednicu *kem*); i na kraju, mnogih naziva za platna i tkanine, a koji bi trebali doći s odrednicom *teks*, Šonje uopće nema: *kaša*, *keper*, *kord*, *linon*, *maroken*, *organdi*, *popelin*, *toal*. Vjerojatno bi još natuknica semantičkoga polja riječi *odjeća*, *odijevanje* trebalo biti obilježeno odrednicom *teks*: za sad se o tom pitanju ne raspravlja jer bi trebalo biti otvoreno u dogovoru sa stručnjacima iz područja tekstilne tehnologije.

Dosad su se u ovom radu relativno često spominjale odrednice (a) *arh* i (b) *zast*. Tim se odrednicama obilježuju (a) arhaizmi koji su dijelom pasivnoga rječnika i više se ne upotrebljavaju, odnosno (b) zastarjele riječi koje se u suvremenome jeziku rabe sve rjeđe. Iza odrednice *arh* i *zast* može doći i arhaični ili zastarjeli sadržaj. Kada se izrazu neke riječi u suvremenome jeziku pridružuje nov ili drugačiji sadržaj, o zastarjelu sadržaju govorimo kao o sadržajnome ili značenjskom arhaizmu. Primjeri su: *pritiskač*, kada mu se pridruži sadržaj „druker”; *bora*, kada joj pridružimo sadržaj „nabor na odjeći”; *natikača*, ako joj se pridruži sadržaj „bluza”; *kita*, s pridruženim sadržajem „nakit, ures”; *petlja*, s pridruženim sadržajem „mašna”; *dovratak* i *ogrlica*, sa sadržajem „ovratnik”. Od navedenih primjera jedino *pritiskač* u značenju drukera nema odgovarajuću hrvatsku zamjenu i može ući u suvremeni rječnik s odrednicom

sadržajnog arhaizma (*arh*); ostali navedeni leksemi u suvremenome jeziku zauzeti su drugim značenjima, odnosno s pridruženim (arhaičnim) sadržajima nikada nisu zaživjeli u praksi. Moguće je da se u suvremenome rječniku odrednice *arh* i *zast* uz odjevne nazive pojave relativno često jer se odjeća i njezine uloge mijenjaju u skladu s modom; pojedina se stara značenja gube ili su „na putu” nestanka iz upotrebe pa je to u rječniku potrebno obilježiti. Nadalje, u starijim je izvorima i rječnicima za određene sadržaje bilo hrvatskih tvorbi umjesto kojih danas upotrebljavamo posuđene nazive. U suvremenome se rječniku stari hrvatski nazivi, a koji se danas više ne upotrebljavaju, mogu zabilježiti s odrednicom *arh* te na taj način predočiti govornicima kao jedna od mogućnosti. Prema odrednicama se zaključuje prati li suvremeni rječnik semantičke promjene koje najbrže odražavaju svijet svakodnevice: kako je odjevno nazivlje podložno brzim promjenama, pomodnosti, u bilježenju se odrednica pogriješke javljaju najčešće. Tako primjerice *epoleta* u Šonje ima odrednicu *voj* i definiciju „naramenica s oznakom čina”, a Enciklopedijski rječnik nema nikakvu odrednicu (premda je definicija gotovo ista): prvi je problem kako dva rječnika istoj natuknici odrednice bilježe različito, a drugi je problem u definiciji. *Epoleta* pripada vojnoj industriji jer se nalazi na ramenici odore, ali se proširila i u modno-odjevnju industriju kao ukras, dodatak na kaputima, sakoima i blejzerima u stilu vojnih odora. U suvremenome rječniku to je u definiciji *epoleta* potrebno zabilježiti kao drugo značenje, a u predgovoru rječniku komentirati hoće li uz nazive poput *epoleta* stajati kakva posebna odrednica. Slično je s primjerima *tunike* i *stole*. *Stola* je uz povijesno značenje, te u skladu s time uz odrednicu *pov*, dobila svoje mjesto u Enciklopedijskom rječniku (u Šonje se sinonimno upućuje na *štolu* koje u rječniku nema!) kao „ženski odjevni predmet koji se u svečanim prigodama prebacuje preko večernje haljine”. *Tuniku* pak Šonje donosi jedino sa značenjem „starorimska haljina bez rukava” i to s odrednicom *pov*, Enciklopedijski rječnik u drugome značenju *tunike* donosi odrednicu *+potenc* „slično krojena odjeća u različite svrhe”, dok nijedan rječnik ne uzima u obzir kako se tunika iz svojih prvotnih oblika i uloga toliko proširila u svakodnevnoj uporabi, prilagodila se bojama, oblicima i modelima, da ona u suvremenome rječniku mora imati svoje mjesto, i to bez odrednice *+potenc*, osim ako se odjevni nazivi budu preuzimali iz drugih struka, a prošireni u modno-odjevnoj industriji, i bilježili kakvom posebno dogovorenom odrednicom (*mod* ili *odj*).

Nazive za odjeću i modne dodatke koji pripadaju dijalektnomu, regionalnomu, lokalnomu ili razgovornom leksiku najvećim dijelom ima Enciklopedijski rječnik, a ne i Šonje. Samo Enciklopedijski rječnik primjerice ima *balerinku*, ali s odrednicom *razg* što znači da pripada razgovornomu jeziku. *Balerinka* je „ženska lagana obuća slična baletnoj papučici” u posljednje vrijeme toliko proširena da je neobično što se ne nalazi u Šonje te što u Enciklopedijskom rječniku ima odrednicu *razg*. Odrednicu *razg* još imaju: *perzijaner* u značenju „bunda od krzna perzijske ko-

vrčave janjadi”; *šešir* ima odrednicu *razg* u Šonje i u Enciklopedijskom rječniku; *vesta* u značenju „džemper na kopčanje” ima odrednicu *razg* u Enciklopedijskom rječniku;¹⁰ *vindjaka* (*vindjakna*) u Šonje i u Enciklopedijskom rječniku ima odrednicu *razg* te se uz nju kao sinonim donosi *vjetrovka*; *blejzer* u značenju „ženski sako” u Enciklopedijskom rječniku ima odrednicu *razg* (premda bi za danas dosta proširen naziv *blejzer* bolja definicija bila „lagani nepodstavljeni ženski kaputić”); *paletun*, „kratak muški kaput; sako”, u Enciklopedijskom rječniku ima odrednice *lokal* i *razg*. Nadalje, uglavnom Enciklopedijski rječnik, ali i Rječnik stranih riječi, bilježe nazive za odjeću i modne dodatke s odrednicom *reg* (regionalno); u Šonje nema mnogo odjevnih naziva regionalizama jer su oni uglavnom posuđenice i/ili tuđice iz njemačkoga te se rabe još samo ponegdje, većinom u kajkavskim krajevima. Uglavnom su nejasni kriteriji prema kojima Šonje donosi natuknice s odrednicom *reg*, odnosno prema kojim ih kriterijima odabire. Tako je primjerice u Enciklopedijskom rječniku nekoliko njemačkih posuđenica označeno kao regionalizmi – *šnala*, *šorc*, *šos*, *španga* i *štof* – Šonje nema *šnalu* i *šorc*, a ostala tri germanizma ima, s odrednicom *reg*. U rječnicima odrednicu *reg* imaju: *dirndl* (Enciklopedijski rječnik, Rječnik stranih riječi ima *reg* i *etnol*), u značenju „haljina napuhnutih kratkih rukava, austrijska i bavarska nošnja”; *dolama* u Enciklopedijskom rječniku ima odrednice *reg* i *zast*, a u Rječniku stranih riječi *reg*, *etnol* i *zast* (Šonje za *dolamu* nema odrednice *reg* i/ili *zast*); *dragoner* u značenju „polupojas na leđima kaputa” u Enciklopedijskom rječniku i ima odrednicu *reg*, u Šonje te natuknice nema; *fazona* u Šonje ima slabu uputnicu na „oblik”, a Enciklopedijski rječnik u značenju „oblik odjeće i odjevnih predmeta; kroj” ima odrednicu *reg*; *falda* u značenju „pregib na odjeći” u oba rječnika ima odrednicu *reg*; *futer* Šonje ima sa slabom uputnicom na „podstava” i s odrednicom *reg*, dok je u Enciklopedijskom rječniku s odrednicom *reg futer* „tanka tkanina ili platno koja se prišiva unutar odjeće; podstava, fudra”; *gajtan* u značenju „vrpca koja služi za vezivanje ili porublivanje” ima odrednicu *reg*; nadalje *gunj* (Anić i Enciklopedijski rječnik) u značenju „ogrtač domaće izrade dužine tričetvrt”; *tregeri* i *hoz(e)ntregeri* kao „naramenice koje pridržavaju hlače”; *knikers* u značenju „hlače što sežu do ispod koljena” u Enciklopedijskom rječniku imaju odrednicu *reg*, u Šonje ih nema; *kolčak* u značenju „duga vunena rukavica što seže do laktova”; *muf* ima odrednicu *reg* u Enciklopedijskom rječniku, u Šonje *kolčaka* nema; *mašna* u Enciklopedijskom rječniku ima odrednicu *reg* (+srp), a u Šonje se upućuje na „vrpca” i „kravata”; *rajsferšlus* je u značenju „patentni zatvarač na odjeći, patent, ciferšlus, zip, smičak” regionalizam u Enciklopedijskom rječniku, dok ga Šonje nema.

¹⁰ Odrednice *razg* i *reg* čitatelju rječnika daju do znanja da bi natuknice trebale imati svoje književnojezične bliskoznačnice koje se bilježe odmah iza odrednice, a bez definicije koja se donosi kod bliskoznačnice (tzv. *slabo upućivanje*). Pitanje je imaju li *šešir* i *vesta* svoje književnojezične bliskoznačnice.

Za modno-odjevne nazive, koji su većinom posuđeni, izuzetno je važna točnost u bilježenju etimološke odrednice. I na tome području u rječnicima prevladavaju pogriješke, netočnosti te osobito neujednačenosti. Većina je modno-odjevnih naziva posuđena iz francuskog jezika, ali preko njemačkoga koji je imao ulogu jezika posrednika.¹¹ Valja naglasiti da se francuske riječi uglavnom nisu preuzimale izravno, već najčešće preko jezika posrednika. Za hrvatski je to bio njemački jezik koji je u cijeloj srednjoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi imao glavnu ulogu u prenošenju francuskih riječi u odgovarajuće europske jezike, dok je nešto manju ulogu jezika posrednika imao talijanski. U jezikoslovnom kontekstu jezik posrednik zapravo postaje davateljem.¹² Mjesto i uloga jezika posrednika u mnogim su rječnicima nejasni jer se, kao u Šonje, etimološkom odrednicom bilježi samo jedan jezik. Kako su mnoge riječi posuđene iz jezika u jezik, ostaje nejasno je li jezik koji se navodi u Šonje u procesu posuđivanja bio posrednikom, ili je on najstariji utvrđivi izvor. Slijedi li se načelo *etymologiae proximae*, kada se postanje riječi određuje prema posljednjem jeziku koji je poslužio kao posrednik, većina bi modno-odjevnih naziva galicizama za hrvatski jezik zapravo bila – germanizmima, a za njemački jezik galicizmima. Rječnici bi pak trebali bilježiti ili samo posljednji – jezik posrednik, ili oba jezika koji su sudjelovali u procesu posuđivanja. Osnovni bi se kriteriji i načela bilježenja etimoloških odrednica mogli objasniti u predgovoru rječniku, a provoditi bi se trebali sustavno i dosljedno. Sljedeći primjeri pokazuju presjek stanja s posuđenim modno-odjevnim nazivima u novijim hrvatskim rječnicima te opravdanost prethodnih tvrdnji: prema Šonji *beretka* ima podrijetlo iz talijanskoga, a prema Enciklopedijskom rječniku iz francuskoga – etimološka bi odrednica trebala biti *fr/tal* ili samo *tal* jer je u hrvatskome jeziku podrijetlo modno-odjevnih galicizama njemačko ili talijansko, u ovome slučaju talijansko; Enciklopedijski rječnik za *bluzu* ima etimološku odrednicu *njem ← fran*, a Šonje ima *fr* što pokazuje njegovu nedosljednost jer je u prethodnome primjeru u etimološkoj odrednici imao jezik posrednik, a u ovome primjeru ima izvorni jezik; za *borduru* Šonje ima *fr*, a Enciklopedijski rječnik ima *fr, tal*; za *cilindar* Enciklopedijski rječnik ima *njem ← lat ← grč*, a Šonje ima samo *grč*; *hermelin* u Enciklopedijskom rječniku ima njemačko podrijetlo (njem. *Hermelina*), a u Šonje latinsko; *kapa* u Šonje ima latinsko podrijetlo, a u Enciklopedijskom rječniku talijansko (u posljednja dva primjera vjerojatnije je da su iz latinskoga riječi prešle u njemački, odnosno talijanski pa potom u hrvat-

¹¹ Štimac, 2008.: 87. – 97.

¹² Prema Dabo-Denegri, Ljuba, Hrvatski u dodiru s francuskim jezikom, Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima: Prilagodba posuđenica (2005.: 118.). U navedenom je djelu također utvrđeno kako, unatoč tome što su Hrvatska i Francuska tijekom povijesti ostvarivale izravne kontakte, francusko-hrvatski jezični dodiri pripadaju kulturnom posuđivanju, „kada se u koji jezik preuzimaju riječi i pojmovi iz jezika koji u danom trenutku ima prestižnu ulogu u svijetu”.

ski jezik); uz *komplet* u Šonje stoji odrednica *lat*, a u Enciklopedijskom rječniku *njem* ← *lat* (u odjevnome je značenju *komplet* vjerojatno posuđen iz njemačkoga); *kostim* je prema Enciklopedijskom rječniku posuđen iz francuskoga, ali preko njemačkoga, a prema Šonji iz francuskoga; *mantil* je prema Šonji iz njemačkoga, a prema Enciklopedijskom rječniku iz talijanskoga preko njemačkoga (ispravno bi bilo iz latinskoga, preko talijanskoga i njemačkoga u hrvatski */njem* ← *tal* ← *lat*/ pa kako se u etimološkoj odrednici ne bi bilježilo i po nekoliko jezika, može se pisati samo posljednji). Dobar je primjer za ispravno pisanje odrednica u suvremenome hrvatskom rječniku leksom *šal*: on je naime posuđen iz perzijskoga u hrvatski jezik preko engleskoga i Šonje u etimološkoj odrednici bilježi *perz-engl*.

Ostale odrednice koje bi mogle doći uz modno-odjevne nazive i na koje valja obratiti pozornost jesu *umanj* (*dem*), *hip*, *knjiš/neodom/ideol*, *meton* i *žarg*. Leksičko-semantičke odrednice *umanj* (*dem*) i *hip* koje kazuju da je riječ o umanjenici (*umanj* ili *dem*) odnosno o hipokoristiku, riječi odmila (*hip*), važne su stoga što pokazuju i utvrđuju hijerarhizacijske odnose u odjevnome nazivlju. Umanjenica naime, ili ponekad hipokoristik, može značiti ne samo maleni ženski odjevni predmet (*haljinica* – „malena, kratka haljina”; *vestica* – „mala kratka vesta do struka, kratkih ili tričetvrt rukava”; *bluzica*), nego i dječji odjevni predmet (*haljinica* – „dječja haljina”; *bluzica* – „dječja bluza”) što je u rječniku potrebno bilježiti kao posebno značenje: prvo (1.) maleni ženski odjevni predmet i drugo (2.) dječji odjevni predmet ili 1. a) maleni ženski odjevni predmet i 1. b) dječji odjevni predmet, ako ima još kakvih značenja.

Manji broj modno-odjevnih naziva u Anića ima odrednice *knjiš. neodom.* (*orkvica*, u značenju „manžeta”) ili *neol. ideol. 1941. neodom.* (*samovez*, u značenju „kravata”) što je odatle preuzeto i u Enciklopedijski rječnik. Istraživanje koje sam provela¹³ jezično analizirajući modne časopise od 1918. do 1941. kazuje da su se te riječi javile mnogo prije 1941. i da su one hrvatski arhaizmi ili zastarjelice, a ne ideološki neodomaćeni neologizmi, odnosno riječi koje nemaju komunikativnu vrijednost među izvornim govornicima, nego žive samo u knjigama. Tada bi odrednicu *knjiški, neodomaćeno* trebale imati još mnoge hrvatske tvorenice s kraja 19. i početka 20. stoljeća kada su na hrvatskome jeziku nastajali prvi ženski modni časopisi pa se javila potreba za odjevnim nazivljem. Mnoge riječi iz toga doba mogle bi u suvremeni rječnik ući s odrednicom *zast*, bez obzira na razinu vremenske raslojenosti, odnosno na to jesu li arhaizmi, historizmi ili zastarjelice. Danas umjesto tih leksema upotrebljavamo posuđene i u suvremenim bi rječnicima s odrednicom mogli naći svoje mjesto kao prijedlog za opću uporabu, ali ipak važno mjesto s obzirom na bogatu hrvatsku leksikografsku tradiciju u kojoj smo imali hrvatskih naziva: *zavez*, *petlja*

¹³ Štimac, 2008.

– mašna; zavratak – rever; suvratak, suvratnik, posuvratak – rever, ovratnik, ali i manžeta; prsnik – plastron; naramnica, poramenak, poramenica – tregeri, hoz(e)n-tregeri; pulka, puljka – druker; zaklopac – džep; zapon, zaponac, zapor – ciferšlus, cif, rajsferšlus, patentni zatvarač; namjetak – aplikacija; naprsnica – žabo.

Nastavit će se u sljedećem broju.

PITANJA I ODGOVORI

CVJETNICA, SNIJEŽNA GOSPA I VJESNIK

Pročitavši naslov, čitatelj se može zapitati što ta tri naziva imaju zajedničkoga. Imaju više nego je na prvi pogled vidljivo, samo treba imati strpljenja pa ovaj članak pročitati pažljivo, što nije baš lako jer je uglavnom posrijedi naglasna problematika.

Novinar Davor Šarić iz Rijeke pita kako glasi pridjev od imenice cvijet jer u Hrvatskome pravopisu pod cvijetni nalazi cvijetni prašak, a pod cvjetan, cvjetna; Cvjetna nedjelja.

Pridjev cvijetni ne nalazi ni u jednom drugom rječniku osim u Anić-Silićevu Pravopisnome priručniku hrvatskoga ili srpskoga jezika i u Pravopisu hrvatskoga jezika istih autora. Jasno je što se postavlja pitanje uredniku Jezika jer uredništvo nastoji da nijedno pitanje od općega značenja ne ostane bez javnoga odgovora, a ujedno je upitani urednik i jedan od autora Hrvatskoga pravopisa, i to upravo onoga dijela sa cvijetni.

Teoretski gledano ta je pojava razumljiva jer u mojoj Tvorbi riječi piše da u tvorbi pridjeva sufiks *-(a)n* jedne osnove s dugosilaznim naglaskom dobivaju dugouzlazni naglasak, a druge kratkosilazni i kao pri-

mjeri su navedeni bijesan, dúžan, gládan ..., cvjêtan, glâsan, snjêžan ...

Slično je i u tvorbi odnosnih pridjeva sufiksom *-ni*, osim, jasno, dužine na kraju riječi odnosnih pridjeva. Doduše zapaža se da bi se tu naglaskom razlikovali opisni od odnosnih pridjeva, jer u mojoj Tvorbi riječi piše: „Katkada dvosložni pridjevi sa sufiksom *-ni* imaju i kratkouzlazni naglasak bez obzira na naglasak osnovne riječi i suglasnički skup. O tome se govori u dijelu o razgraničenju *-(a)n* i *-ni*, t. 1531. i 1533.”, ali ta pojava nije općenito proširena ni u normativnim priručnicima potpuno prihvaćena.

Zanimljiv je u tome pogledu pridjev od snijeg. Imenice cvijet i snijeg idu u isti naglasni tip: cvijêt, cvijêta, cvjêtovi, snijêg, snijêga, snjêgovi, ali pridjevi nisu baš isti. U mojoj Tvorbi riječi pridjev od snijeg naveden je u liku snjêžan, jer malo ima rječnika u kojima bi se javio sniježan, iako se tako govori u mnogim krajevima. U Akademijinu rječniku nema sniježan, ali s. v. snježan piše: „snêžan, snêžna i snêžana, adj. nivalis, nivosus. *Ima i sniježan (vidi među primjerima). S dugim refleksom glasa ê govori se i u Dalmaciji, Slavoniji, u Lici snjêžan (snîžan, snêžan).*”

Na temelju se toga može reći da sniježan nipošto nije pokrajinski (snjêžan treba književno pročitati snjêžan). Potvrda je tomu